

Tijdslijn toezicht kinderopvang 2020 t.b.v. jaarverantwoording

Steller: GGD Hollands Noorden

Hieronder is zoveel mogelijk chronologisch weergegeven hoe het toezicht op de kinderopvang door GGD Hollands Noorden in 2020 tot nu toe heeft plaatsgevonden. Ook geven we aan welke inzet wij voor de rest van dit jaar verwachten.

Sluiting kinderopvang per 16 maart

Alle scholen en kinderopvangorganisaties in Nederland sloten op 16 maart 2020. Een uitzondering gold voor kinderen van ouders of verzorgenden werkzaam in cruciale beroepen. Hier werd zogenaamde noodopvang geboden, 24 uur per dag, 7 dagen per week. Met deze sluiting verviel het reguliere toezicht op de kinderopvang. Wel kon in overleg met de gemeente signaal gestuurd toezicht uitgevoerd worden op basis van signalen die binnenkomen over een voorziening voor noodopvang of over opvang van kinderen die plaatsvindt buiten de door de gemeente georganiseerde noodopvang. Deze signalen kunnen bijvoorbeeld afkomstig zijn van ouders, pedagogisch medewerkers en/of gemeenten of media.

Verder hebben de toezichthouders zich bezig gehouden met 'vinger aan de pols'-gesprekken, waarbij de toezichthouder actief belde naar een (nood)voorziening om de houder van deze voorziening te bevragen over de wijze waarop hij de (nood)opvang heeft georganiseerd en of er nog vragen zijn vanuit de (nood)opvang. De toezichthouder maakte van zijn bevindingen uit deze gesprekken geen rapport op. Wel zijn er korte verslagen gemaakt van deze gesprekken voor intern gebruik. Er is gebruik gemaakt van een vragenlijst. De toezichthouders kinderopvang hebben gedurende deze periode inspectierapporten van eerder bezochte locaties uitgewerkt.

Geen regulier toezicht

In de handreiking vanuit de VNG van 23 maart 2020 staat beschreven: Er vindt tijdelijk geen regulier toezicht plaats bij een geregistreerd kindercentrum, geregistreerd gastouderbureau en geregistreerde voorzieningen voor gastouderopvang. Dit betekent dat er geen jaarlijkse onderzoeken (hieronder ook begrepen de onderzoeken na registratie) plaatsvinden. Nadere onderzoeken kunnen alleen plaatsvinden als hiervoor geen bezoek aan de locatie vereist is.

De VNG heeft gemeenten het advies gegeven nieuwe aanvragen en wijzigingsverzoeken waarvoor nog een locatiebezoek plaats moet vinden, met de daarvoor geldende termijnen op te schorten wegens overmacht.

GGD GHOR Nederland heeft de toezichthouders kinderopvang geadviseerd om geen bezoek aan locaties te brengen in het kader van nog openstaande onderzoeken voor registratie. Voor wat betreft de voortgang van deze nog openstaande onderzoeken adviseerde GGD GHOR Nederland aan GGD'en hierover afspraken met de gemeenten te maken. Rapporten van onderzoeken voor registratie of op basis van een wijzigingsverzoek die reeds plaats hebben gevonden, konden volgens de reguliere afspraken nog afgerond worden.

Opening kinderopvang per 11 mei

Het Kabinet besloot op 21 april dat vanaf 11 mei de kinderopvang en het basisonderwijs weer (gedeeltelijk) opengingen. Dagopvang en speciaal basisonderwijs gingen geheel open, de basisscholen gedeeltelijk met halve groepen. Buitenschoolse opvang volgde het ritme van het basisonderwijs.

Het Landelijk centrum Toezicht Kinderopvang adviseerde GGD'en om in ieder geval tot 11 mei door te gaan met het 'signaal gericht' toezicht en 'vinger aan de pols'. Ze adviseerden ook om zo veel mogelijk af te zien van locatiebezoek.

Communicatie naar gemeentes

Op 24 april heeft de GGD een email gestuurd naar de gemeentes met de volgende inhoud:

“De regering heeft op dinsdag 21 april 2020 laten weten dat de Kinderopvang vanaf 11 mei 2020 weer open gaat. Dit heeft gevolgen voor het Toezicht van de Kinderopvang door de GGD. Wij willen u informeren waar wij op dit moment mee bezig zijn:

- We houden ‘vinger aan de pols’ bij de kindercentra door met houders en gastouderbureaus telefonisch en/of per e-mail contact te hebben;
- We maken een prioritering voor de uit te voeren inspecties, wanneer we weer inspectiebezoeken kunnen uitvoeren, naar aanleiding van onze capaciteit;
- We houden contact met GGDGHOR over op welke manier en op welke termijn het toezicht weer opgepakt kan worden;
- We zijn bezig met het opstellen van hygiënerichtlijnen en -advisering voor de kinderopvang sector tijdens de corona maatregelen;
- We voeren (in overleg) signaal gestuurd toezicht uit.”

Inzet GGD medewerkers op Corona-werkzaamheden

Medewerkers uit het team Inspectie en Hygiëne zijn ingezet op de teststraat en op het registreren van positieve meldingen (later Bron- en Contactonderzoek). Gedurende deze tijd bleven zij bereikbaar voor vragen van houders en gemeentes over toezicht kinderopvang en voor het anticiperen van veranderingen en ontwikkelingen. Onderzoeken voor registratie van gastouders werden zo mogelijk digitaal opgepakt.

Op 28 april is vanuit GGD GHOR aangegeven:

Vanaf 11 mei 2020 gaan de voorzieningen voor kinderopvang en gastouderopvang weer open. Daarnaast geldt nog steeds dat kinderen van ouders die werkzaam zijn in cruciale beroepsgroepen of in kwetsbare thuissituatie, gebruik kunnen maken van (24-uurs) noodopvang.

GGD GHOR Nederland actualiseert daarom de Werkwijze toezicht in verband met het coronavirus. De nu voorgestelde lijn daarin is dat de houder, ook onder de huidige omstandigheden, verantwoorde kinderopvang in een veilige en gezonde omgeving moet bieden conform de eisen uit de Wet kinderopvang en onderliggende regelgeving. Het toezicht hierop kan echter nog niet op reguliere wijze plaatsvinden. Het is wel belangrijk dat toezicht kinderopvang in deze onrustige periode zichtbaar aanwezig is en blijft. Daarbij is ook van belang om bij het rapporteren ook rekening te houden met overtredingen die enkel ten gevolge van de coronacrisis ontstaan.

Op 8 mei 2020 werd door de Inspectie van het Onderwijs het volgende bericht verspreid:

Toezicht en handhaving kinderopvang vanaf 11 mei en de gevolgen voor de Jaarverantwoording 2020

Beste gemeentes en GGD'en,

Op 7 april jl. hebben wij u geïnformeerd over toezicht en handhaving tijdens de coronamaatregelen in de periode van 16 maart tot en met 10 mei (fase 1). Wij willen u graag bij deze hierover een stand van zaken geven.

1. Toezicht en handhaving op kinderopvang vanaf 11 mei – Fase 2

Vanaf 11 mei 2020 is de kinderdagopvang en gastouderopvang weer open. De buitenschoolse opvang is open op de dagen dat het kind fysiek onderwijs krijgt. Daarnaast blijft de noodopvang in stand voor ouders met cruciale beroepen en voor kwetsbare kinderen. Dit betekent dat de kinderopvangbranche nog niet (volledig) is genormaliseerd. De overige corona-maatregelen blijven van kracht. Denk hierbij aan onder andere de 1,5 meter afstand, weinig volwassenen bij elkaar en zoveel mogelijk thuiswerken. Daarnaast

worden veel toezichthouders kinderopvang nog op andere onderdelen van de GGD'en ingezet, zoals bij het testen op corona. Dit alles heeft invloed op het toezicht, waardoor toezicht en handhaving nog niet regulier kan plaatsvinden. De bestaande Werkwijze toezicht die gaat over 'signaalgestuurd toezicht en vinger aan de pols' wordt geactualiseerd. Dit document wordt op korte termijn geplaatst op het Kennisnet van GGD GHOR Nederland en het forum toezicht en handhaving van de VNG.

2. Opstarten reguliere toezicht en handhaving kinderopvang – Fase 3

Indien de positieve ontwikkelingen van het terugdringen van het coronavirus doorzetten, verwachten we dat het opstarten van regulier toezicht en handhaving kinderopvang weer in beeld komt. Onze verwachting is dat een hervatting van het reguliere toezicht en handhaving kinderopvang geleidelijk tot stand zal moeten komen en in die periode nog aangepast zal zijn, in vergelijking met de situatie voor het coronavirus. Gemeenten en GGD'en zullen de toezicht- en handhavingstaken moeten inventariseren en prioriteren voor de resterende tijd van het jaar.

Momenteel werken GGD GHOR Nederland, IvhO en VNG Naleving een denklijn uit met concrete adviezen en handvatten voor fase 3. Zoals in het bericht van 7 april aangegeven zal deze denklijn in juni gedeeld worden. Tot die tijd adviseren wij de werkwijze zoals beschreven onder punt 1 te volgen.

3. Gevolgen Jaarverantwoording 2020

Het is duidelijk dat de corona-maatregelen effect hebben op de uitvoering van de wettelijke taken door gemeenten. Dit geldt niet alleen voor de inspectietaak, maar ook voor de handhavingstaak en de registratietak (het actueel, juist en volledig houden van het LRK en het tijdig afhandelen van aanvragen). De jaarverantwoording over 2020 zal er, als gevolg hiervan, anders uit komen te zien. VNG, DUO en IvhO zijn hierover in overleg, en stemmen dit af met het ministerie van SZW.

De IvhO zal, in overleg met het ministerie van SZW, uitwerken hoe invulling zal worden gegeven aan de beoordeling van de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van toezicht, handhaving en registratie. Hierover wordt op een later moment gecommuniceerd. Wel kan alvast worden gezegd dat de normen die gelden voor uitvoering van de wettelijke taken in het verantwoordingsjaar 2020 worden versoepeld en niet leidend zullen zijn bij de beoordeling. Vanzelfsprekend zullen de keuzes van gemeenten, en de onderbouwing daarvan, een belangrijke rol spelen bij de beoordeling.

Nog geen inspectiebezoeken

Op 4 mei 2020 had het LCTK in overleg met VNG en het ministerie van SZW, al advies uitgebracht over de kwaliteitseisen en het toezicht vanaf 11 mei. Hier is op 14 mei het advies aan toegevoegd om voorlopig door te gaan met signaal-gestuurd toezicht en vinger aan de pols houden. En hier de onderzoeken voor registratie (nieuwe aanvragen en verhuizingen) en incidentele onderzoeken aan toe te voegen. Het LCTK heeft de GGD'en geïnformeerd over een handreiking die waarschijnlijk in juni gereed is. Deze handreiking heeft als doel gemeenten en GGD'en te ondersteunen bij de keuzes die gemaakt moeten worden bij de verdere invulling van 2020.

Herstart reguliere toezicht per 8 juni

Op 8 juni gingen de scholen en kinderopvang volledig open. Daarmee bereikten we op die datum Fase 3: opstarten reguliere toezicht en handhaving. Het advies van GGD GHOR NL aan de GGD'en was om vanaf die datum het regulier toezicht ook op te starten. IvhO, VNG, SZW en GGD GHOR Nederland werkten aan de Denklijn Toezicht en Handhaving Fase 3. Die Denklijn geeft het algemene kader aan voor Toezicht en Handhaving en is dan ook op hoofdlijnen geschreven. GGD GHOR Nederland zal binnen dat kader een meer concreet advies opstellen hoe het reguliere toezicht weer herstart kan worden.

Die denklijn is gedurende de tijd aangevuld en geactualiseerd. Tevens is een richtlijn 'Advies Veilig op inspectie tijdens de corona-crisis' opgesteld.

Communicatie naar gemeentes

Op 26 juni heeft GGD HN een email gestuurd naar de gemeentes met de volgende inhoud:

“Wij hebben zoveel als mogelijk de onderzoeken door laten lopen met betrekking tot:

- wijzigingsverzoeken
- nieuwe locaties.
- Daarnaast hebben we de 'vinger aan de pols gesprekken' uitgevoerd.

Inmiddels hebben we ook de volgende onderzoeken opgepakt:

- Nader onderzoeken
- Locaties met een rood risicoprofiel (risicogestuurd)
- Locaties met een oranje risicoprofiel (risicogestuurd)
- Onderzoeken na registratie

De intentie is om al voor 1 september te starten met de jaarlijkse onderzoeken van de gastouderbureaus (bureaus met een rood of oranje risicoprofiel eerst). Daarnaast zullen, zodra het kan, de jaarlijkse onderzoeken van kindercentra met een geel en groen risicoprofiel uitvoeren en de jaarlijkse onderzoeken van de gastouderopvang uitvoeren.

We maken hierin een prioritering volgens het advies van bovengenoemde partijen:

- Van houders met maximaal 2 locaties willen we alle locaties bezoeken
- Van grote koepels willen we, als we niet genoeg tijd hebben om alle locaties te bezoeken, de locaties waar het al jaren goed voor elkaar is, dit jaar overslaan.

De richtlijn is om kortere bezoeken af te leggen. We hebben nu nog onvoldoende zicht op de tijd die deze nieuwe vorm van inspecteren met zich meebrengt. Daarom zullen we maandelijks bekijken wat is afgerond en zo houden we zicht op hoeveel we dit jaar kunnen doen. “

Inzet GGD medewerkers op corona-werkzaamheden

Gezien de onbekendheid met het corona-virus, de impact hiervan op kinderopvanglocaties en de inzet van GGD medewerkers op corona-werkzaamheden, is het toezicht kinderopvang gefaseerd opgestart. Sinds medio juni werden nieuwe medewerkers aangenomen en ingezet op corona-werkzaamheden en konden GGD medewerkers gefaseerd terug naar het eigen werk. Die periode begon ook de zomervakantie, waardoor uiteindelijk pas sinds september het grootste deel van de medewerkers weer op het eigen werk was gestart. Inmiddels is bekend geworden dat dit jaar 3 medewerkers niet terugkeren naar hun eigen werk vanwege blijvende inzet op corona-werkzaamheden. Er zijn vacatures uitgegaan, waarbij we gaan voor een sterk en stabiel team in 2021 met voldoende capaciteit om de toezichtstaak in 2021 uit te voeren.

Huidige stand van zaken

Nu het corona-virus sinds de zomer dagelijks zorgt voor vele positieve besmettingen, blijft het telkens een afweging in hoeverre het veilig en verantwoord is om inspectie-bezoeken uit te voeren.

Op 16 oktober is door GGD GHOR aangegeven:

Het toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang is een wettelijk opgelegde taak en noodzakelijk om de kwaliteit van de kinderopvang in het belang van kinderen te borgen. In het prioriteringsadvies uit de Denklijn toezicht en handhaving kinderopvang tijdens corona, fase 3 staat dit belang ook centraal. Dat maakt dat de onderzoeken die prioriteit hebben, in principe ook noodzakelijk zijn. De toezichthouder weegt daarbij af of het voor een onderbouwd oordeel over de kwaliteit daadwerkelijk nodig is om de locatie te bezoeken. In de afweging neemt de toezichthouder naast het soort onderzoek en het onderwerp van onderzoek uiteraard het belang van de volksgezondheid en de risico's voor de eigen gezondheid mee.

De nuancering is dat GGD GHOR Nederland adviseert om vooral bij voorzieningen met een geel of groen risicoprofiel nogmaals te overwegen of een locatiebezoek noodzakelijk is. Wanneer de toezichthouder besluit om geen locatiebezoek uit te voeren, is het van belang om te voorzien in een manier om zo goed mogelijk zicht te houden op de kwaliteit van de betreffende voorzieningen.

Uiteraard houden toezichthouders bij hun bezoek rekening met de Richtlijn veilig op inspectie, die is opgesteld op basis van de geldende RIVM-richtlijnen.

Vooralsnog beschouwen de toezichthouders kinderopvang inspectiebezoeken als noodzakelijk werk dat niet vanuit huis kan gebeuren en gaan wij door met het bezoeken van kinderopvanglocaties. Wel kijken we hoe we het bezoek op locatie zo kort mogelijk kunnen houden en vragen wij aanvullende informatie digitaal op of voeren gesprekken telefonisch.

In 2020 verwachten wij uit te voeren:

- (minimaal) 5% van de gastouders te kunnen bezoeken,
- 100% van de gastouderbureau's te bezoeken,
- alle onderzoeken voor registraties, nader onderzoeken en onderzoeken na registratie (indien gestart vóór 1 september 2020)
- 1/3 van de locaties met een risicoprofiel, waarbij de locaties met rood of oranje risicoprofiel in ieder geval worden bezocht. De selectie wordt gemaakt bij locaties met een groen/ geel risicoprofiel.